

El document del mes

Fons Sebastià Juan Arbó. Articles i crítiques sobre la seva obra. "Camins de Nit". 1935-53. Article publicat a la humanitat el 22 de juny de 1937

JORDI ENFEDAQUE I NOVELL
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL

L'any 1935, Sebastià Juan Arbó publicava una de les seves obres de joventut més importants: *Camins de Nit*. La repercussió mediàtica de la tercera novel·la de l'autor, com de les diverses traduccions a altres idiomes, és recollida en una agrupació de documents del seu fons documental, en un interval de temps que va des del 1935 al 1953

i del qual extraiem la següent peça.

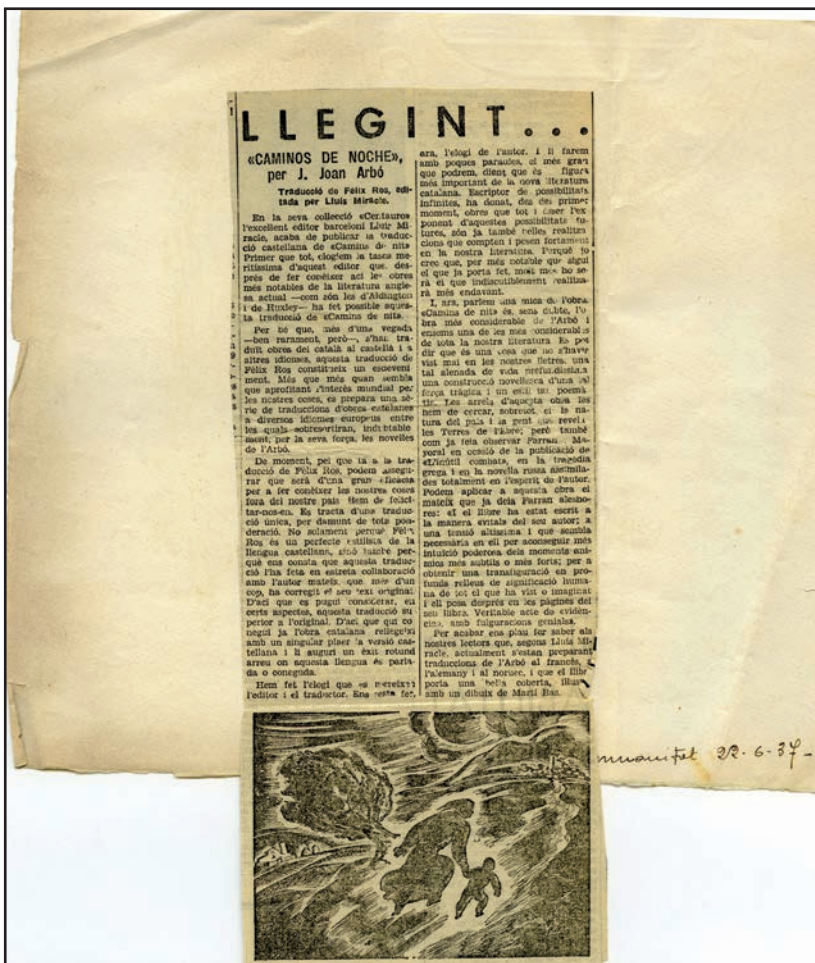
Camins de Nit va rebre el Premi Novel·listes de l'Ajuntament de Barcelona del 1936 i l'any anterior va ser publicada en dos volums per Edicions Proa. L'any 1937 ja seria traduïda al castellà per Félix Ros i editada per Lluís Miracle. És justament l'article que publica *la humanitat* el 22 de juny de 1937, parlant sobre aquesta traducció, el nostre document del mes. És un retall de l'article de la secció de li-

teratura del diari en que s'elogia tant l'autor, com el traductor i la tasca de l'editor. El retall és enganxat sobre un foli quadrat de paper de barba amb l'anotació de la publicació i del dia de l'edició.

A banda dels elogis, l'article presenta aquesta traducció com un esdeveniment dins de les polítiques de difusió de la pròpia cultura davant la resta d'Europa (ens trobem en plena guerra civil). També ens explica que la traducció ha tingut la col·laboració del mateix Juan Arbó que, fins i tot, ha corregit algun dels seus originals. Per últim, a més de la bona crítica de l'obra i de possibles traduccions a altres llengües, reproduïx la il·lustració de la coberta del llibre realitzada per Martí Bas.

Una de les curiositats que amaga el document és que deixa constància de la vida personal de l'autor. Durant la Guerra Civil, Sebastià Juan Arbó va ser destinat al *Servei Cultural* de la Generalitat de Catalunya. I el retall de l'article, com molts altres d'aquesta època, està muntat sobre paper de barba de la casa *Ll. Guarro*, que conté la marca d'aigua de la mateixa Generalitat.

Potser un altre fet que pot entretenir a l'investigador, és descobrir com l'activitat comercial, la crítica literària o el tractament de segons quines notícies és calcada a l'actualitat. N'és un bon exemple la recopilació del seguiment de molts diaris i revistes com *La Vanguardia*, *La Veu de Catalunya*, *el Sol*, *la Humanitat*, *l'Horitzó*, *Apolo* o *La Nación* (Buenos Aires) que li dediquen la seva crítica o la seva referència. Molts cops de la mà de

Article publicat a la humanitat el 22 de juny de 1937. A la part superior del paper de barba s'intueix la marca d'aigua de la Generalitat de Catalunya.

crítics de renom com Ramon Xuriguera, José María Junoy, Doménech Guanse, Manuel de Montoliu o Benjamín Jarnés.

A més, entre els retalls de premsa trobem còpies mecanografiades dels articles publicats per diferents autors i les notes de premsa o de presentació de l'obra, en fórmules totalment contemporànies a la nostra època.

I si no fos prou, els periodistes fan l'exercici de retratar-nos la societat, mostrar la seva relació amb l'autor i la consideració de la seva obra. Per exemple, si més no és curiós descobrir a la mateixa *la humanitat*¹, dins dels articles relacionats amb la festa del Llibre de Sant Jordi de 1935, una imatge de dues noies mirant els llibres d'una parada i el peu que reproduceix la conversa:

“- *El llibre de S. Joan Arbó?*...

- «*camins de nit*» no fa per vostès, senyoretetes.”

La presència d'aquesta obra sap fer el pas més enllà de la guerra civil i el mateix recull de premsa n'explica la publicació per fascicles de *Caminos de noche* al diari *Levante*, a partir del novembre de 1939². Seguit, deixem de tenir-ne notícies fins el 1948, quan es tornarà a reeditar, també en castellà, com veiem en l'agrupació d'articles de *La Vanguardia*, *Triunfo*, *Domingo* o *Arriba* que tornen a parlar de la seva novel·la.

Pocs anys després, durant el 1950, publicacions com *L'activité littéraire*, *Les Lettres Françaises*, *Libre Belgique*, *Les Nouvelles littéraires* o *Nouvelle Gazette de Bruxelles* es faran ressò de la traducció i publicació al francès de *Les chemins de la nuit* realitzada per Jean Viet, la primera obra de l'autor que es veia traduïda a aquest idioma³.

Com veiem, no cal dir, que aquest tipus de documentació és

prou important per saber quina rellevància tenia l'autor i la seva obra en el seu temps i per descobrir noms, personatges i editorials que després tenen la seva presència en el fons documental que conservem. Però també per ser conscients com de lligada anava la figura de l'autor amb el seu territori natal i de com se'ns posava al mapa constantment de la seva mà:

“*Sebastian Juan Arbó est né en 1902, à San Carlos de la Rapita, village maritime de Catalogne dans la région de Tortosa*”⁴.

¹ *La humanitat*, 24 d'abril de 1936.

² *Levante*, 11 de novembre de 1939.

³ També es cita a la premsa estatal com ara el *Diario de Barcelona* del 8 de març de 1951, pàg. 9, o a *Madrid* del 30 de març de 1953, on es fa ressò de la difusió d'aquesta novel·la entre els lectors de formació francesa al Caire.

⁴ *L'activité littéraire*. aux Éditions Albim Michel. Núm. 54, abril de 1950.

Los 50 anys

LO XATET

Diràs que era l'altre dia
i tenim quaranta anys més,
quasi tots pares i mares
i algun que iaio ja és,
també en queden de fadrins
que tampoc no passa res.

Lo vint-i-nou d'agost
la gran festa i el sopar,
al restaurant les Algues
ho vam anar a celebrar,
però abans pel Musclarium
a fer el vermut vam passar.

Musclos, ostres i cava
en un lloc incomparable,
los vivers de la badia
un ambient molt agradable,
anxoves i canyuts
i un servei súper amable.

Això és més de mitja vida
quan te poses a pensar,
conservem lo bon humor
i les ganes de xalar,
que poguéssim estar igual
al tornar-nos a trobar.

Als que organitzen la festa
los hem de felicitar,
en nom de tota la quinta
les gràcies hem de donar,
preparen un gran muntatge
per a gaudir-ne i xalar.

Quan anàvem a l'escola
a mi em cridaven Masià,
però les coses canvien
i ara m'he d'acomiarar,
ara jo sóc lo Xatet
a l'escriure i al cantar.